

Інформація та документація
СКРОЧЕННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ
Загальні вимоги та правила

Видання офіційне

Київ
ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ
1998

ПЕРЕДМОВА

1. Розроблено Книжковою палатою України. Внесено Міністерством інформації України
2. Затверджено і введено в дію наказом Держстандарту України від 4 липня 1997р, №391
3. Цей стандарт відповідає ISO 4: 1984 «Документація. Правила скорочення слів у назвах та найменувань публікацій», ISO 832:1994 «Інформація та документація. Бібліографічний опис та посилання. Правила скорочення бібліографічних термінів».
4. На зміну РСТ УРСР 1743—82
5. Розробники: Л. В. Мухіддінова, Г. М. Пліса, Г. П. Неліпа, О. Б. Зубарева

©Держстандарт України 1998

Цей стандарт не може бути повністю чи частково відтворений, тиражований та розповсюджений як офіційне видання без дозволу Держстандарту України

ДСТУ 3582-97

ЗМІСТ

1. Галузь використання	1
2. Нормативні посилання	1
3. Визначення.....	2
4. Правила скорочень слів у бібліографічному описі	2
5. Правила вживання скорочень слів у бібліографічному описі	6
6. Додаток А. Особливі випадки скорочень слів, що часто трапляються у бібліографічному описі.....	7

с.

**БИБЛИОГРАФИЧЕСКАЯ ЗАПИСЬ.
СОКРАЩЕНИЕ СЛОВ НА РУССКОМ ЯЗЫКЕ.
ОБЩИЕ ТРЕБОВАНИЯ И ПРАВИЛА
ГОСТ 7.12-93 Межгосударственный стандарт**

Дата введения 1995-07-01

1. ОБЛАСТЬ ПРИМЕНЕНИЯ

Настоящий стандарт устанавливает общие требования и правила сокращения слов и словосочетаний на русском языке, а также особые случаи сокращения слов, часто встречающихся в библиографической записи.

Стандарт предназначен для библиотек, органов научно-технической информации, книжных палат, издателей (издательств, издающих организаций и других юридических лиц), создающих и (или) использующих библиографические записи (включая библиографические ссылки) на различные виды документов.

Допускается применять сокращения, не предусмотренные настоящим стандартом, или более краткие варианты сокращения слов, чем в данном стандарте, при наличии справочного аппарата, обеспечивающего их расшифровку.

3. ПРАВИЛА СОКРАЩЕНИЯ СЛОВ И СЛОВСОЧЕТАНИЙ

3.1 Сокращению подлежат различные части речи. Для всех грамматических форм одного и того же слова применяется одно и то же сокращение, независимо от рода, числа, падежа и времени. Список особых случаев сокращения слов приведен в разделе 5. Допускается использовать общепринятые сокращения, не приведенные в разделе 5, например:

высшее учебное заведение — вуз
до нашей эры — до н.э.
сантиметр — см

3.2 При сокращении слов применяют усечение, стяжение или сочетание этих приемов. Вне зависимости от используемого приема при сокращении должно оставаться не менее двух букв, например:

иллюстрация — ил.
институт—ин-т
типография —тип.

Сокращение слова до одной начальной буквы допускается только для общепринятых сокращений и отдельных слов, приведенных в разделе 5, например:

век — в.
карта — к.
год — г.
страница — с.

3.3 Имена существительные сокращают только в том случае, если они приведены в разделе 5.

Сокращения, принятые для имен существительных, распространяются на образованные от них прилагательные, глаголы и страдательные причастия, например:

доработка, доработал, доработанный — дораб.

Примечание. Правила сокращения в библиографической записи не распространяются на слова, образованные от существительного, приведенного в разделе 5.

3.4 Прилагательные и причастия, оканчивающиеся на:

-авский	-атский	-ийский	-овский
-адский	-ейский	-инский	-одский
-ажный	-ельный	-ионный	-ольский
-азский	-ельский	-ирский	-орский
-айский	-енный	-ительный	-ский
-альний	-енский	-ический	-ской
-альский	-ентальный	-кий	-ческий
-анный	-ерский	-ний	
-анский	-еский	-ный	
-арский	-иальный	-ованный	

сокращают отсечением этой части слова.

Прилагательные, оканчивающиеся на -графический, -логический, -номический, сокращают отсечением следующих частей слова: -афический, -огический, -омический, например:

географический — геогр.
биологический — биол.
астрономический — астрон.

3.4.1 Если отсекаемой части слова предшествует буква «й» или гласная буква, при сокращении следует сохранить следующую за ней согласную, например:

крайиий — крайн.
ученый — учен.

3.4.2 Если отсекаемой части слова предшествует буква «ь», то слово при сокращении должно оканчиваться на стоящую перед ней согласную, например:

польский — пол.
сельский — сел.

3.4.3 Если отсекаемой части слова предшествует удвоенная согласная, при сокращении следует сохранить одну из согласных, например:

классический — клас.
металлический — метал.

3.4.4 Если слово можно сократить отсечением различного количества букв, при его сокращении следует опускать максимальное количество букв, например:

фундаментальный — фундаментал., фундамент., фундам. следует сократить: фундам.

Если при наиболее кратком варианте сокращения возникает за-труднение в понимании текста библиографической записи, следует применять более полную форму сокращения, например:

комический — комич.
статический — статич.

3.4.5 Прилагательные и причастия в краткой форме сокращают так же, как и в полной форме, например:
изданный, издан, издано — изд.

3.5 Слова, отличающиеся только приставками, сокращают оди-наково, например:

автор — авт.
соавтор — соавт.
народный — нар.
международный — междунар.

3.6 При сокращении сложных слов и словосочетаний каждую составную часть сокращают в соответствии с 3.2—3.6 и разделом 5. При этом учитывается следующее:

3.6.1 В сложных словах, пишущихся слитно, сокращают либо первую, либо последнюю часть слова или оставляют первые буквы слов, составляющие сложное слово, например:

микрофиша — мфиша
видеофонограмма — видеофоногр.
диафильм — дф.

3.6.2 В сложных словах, пишущихся через дефис, сокращают каждую часть слова и сокращение также записывают через дефис, например:

профессионально-технический — проф.-техн.

3.6.3 В словосочетании сокращают каждое слово, например:

вспомогательная карточка — вспом. карт.
раздельная пагинация — разд. паг.

В отдельных устойчивых словосочетаниях, приведенных в разделе 5, слова сокращают только в составе данного словосочетания, например:

титульный лист — тит. л.
выходные данные — вых. дан.
без года — б. г.

3.7 Прописные и строчные буквы, а также точки применяются в сокращениях в соответствии с правилами грамматики русского языка.

3.7.1 Сокращение обозначается точкой.

Точку не ставят, если сокращение образовано стяжением и сокращенная форма оканчивается на ту же букву, что и полное слово, например:

автор — авт.
издательство — изд-во

3.7.2 Акронимное сокращение записывается прописными буквами без точек, например:
акционерное общество — АО

Допускается использовать некоторые устойчивые сокращения, форма которых отражает сложившуюся практику их применения, например:

железная дорога — ж. д.

новая серия — Н. С.

4 ПРИМЕНЕНИЕ СОКРАЩЕНИЙ СЛОВ И СЛОВСОЧЕТАНИЙ

4.1 В библиографической записи сокращают слова и словосочетания во всех областях библиографического описания и в других частях записи, включая заголовок, аннотацию и реферат, с учетом условий применения сокращений, оговоренных в разделе 5.

4.2 Правила применения сокращений слов и словосочетаний в каждом элементе библиографического описания установлены ГОСТ 7.1 и действующим сводом правил составления библиографической записи.

4.3 Не допускается сокращение слов в основном и параллельном заглавии.

Сокращение слов в заглавии, приводимом в сведениях о документе, в котором помещена составная часть, производится по правилам составления аналитического описания.

4.4 Сокращение слова или словосочетания не допускается, если при расшифровке сокращения возможно различное понимание текста библиографической записи.

5 ОСОБЫЕ СЛУЧАИ СОКРАЩЕНИЯ СЛОВ И СЛОВСОЧЕТАНИЙ, ЧАСТО ВСТРЕЧАЮЩИХСЯ В БИБЛИОГРАФИЧЕСКОЙ ЗАПИСИ

Слово (словосочетание)	Сокращение	Условие применения
А		
авантитул	авантит.	
август	авг.	
автограф	автогр.	
автономный	авт.	Перед словами: область, округ, республика
автор автореферат	авт. автореф.	
авторское свидетельство	а. с.	
адаптация	адапт.	
административный	адм.	Сокращается также в заголовке
азербайджанский	азерб.	
академик	акад.	При фамилии или названии учреждения
академия	акад.	
акционерное общество	АО	
алфавитный σ	алф.	
альманах	альм.	
американский	амер.	
аннотация	аннот.	
антология	антол.	
апрель	апр.	
армянский	арм.	
архив	арх.	
ассоциация	ассоц.	
аудиовизуальный	ав.	
африканский	афр.	
Б		
без гола	б. г.	
без издательства	б. и.	
без места	б. м.	
без цены	б. ц.	
бесплатно	беспл.	
библиография библиотека	библиогр. б-ка	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
библиотечка	б-чка	
библиотечный	библ.	
биобиблиография	биобиблиогр.	
биография	биогр.	
брошюра	бр.	При цифрах

бюллетень В введение вводится вестник вечерний видеокассета видеофонограмма вкладной лист включительно вопросы воспроизведение восточный вспомогательный вступление выпуск выпускные данные выставка высший выходные данные вьетнамский Г газета глава главный голландский город городской государственный гравюра грампластинка график Д действие декабрь депонированный дефектный деятель диаграмма диапозитив диафильм дискография дискуссия диссертация добавление доклад доктор документ допечатка дополнение доработка доцент Е ежедневный	бюл. введ. ввод. вестн. веч. вк. видеофоногр. вкл. л. включ. вопр. воспр. вост. вспом. вступ. вып. вып. дан. выст. высш. вых. дан. вьет. газ. гл. гл. гол. г. гор. гос. грав. грп. граф. д. дек. деп. деф. деят. диагр. диапоз. дф. дискогр. дискус. дис. доб. докл. д-р док. допеч. доп. дораб. доц. ежедн.	При обозначении выпуска газеты Сокращается также и в заголовке, если не является его первым словом При цифрах и в примечаниях При названии Сокращается также в заголовке Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом При цифрах В примечаниях В наименовании почетного звания В названии ученой степени При фамилии или названии учреждения
---	---	---

Ж		
железная дорога	ж. д.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
железнодорожный журнал	ж.-д. журн.	То же » »
З		
заведующий завод	зав. з-д	При названии учреждения Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
заглавие	загл.	
заместитель	зам.	При названии должности
замечание	замеч.	
западный	зап.	
записки	зап.	
значительно	знач.	
И		
известия	изв.	
извлечение	извлеч.	
издание	изд.	
издатель	изд.	
издательство	изд-во	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
изложение	излож.	
изменение	изм.	
изображение	изобр.	
изобретение	изобрет.	
иллюстратор	ил.	При фамилии
иллюстрация	ил.	
имени	им.	Сокращается также в заголовке
именной	имен.	
институт	ин-т	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
информационный	информ.	То же
информация	информ.	
ирландский	ирл.	
исландский	исл.	
исполнение	исполн.	
исполнитель	исполн.	При фамилии
исправление	испр.	
исследование	исслед.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
исторический	ист.	
итальянский	итал.	
К		
кабинет	каб.	
казахский	каз.	
кандидат	канд.	В названии ученой степени
карта	к.	При цифрах
картина	карт.	То же
картограмма	картогр.	
карточка	карт.	
каталог	кат.	
кафедра	каф.	
квартал	кв.	
кинофильм	кф.	
киргизский	кирг.	
класс	кл.	
книга	кн.	
комиссия	комис.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
комитет	ком.	То же

комментарий	коммент.	При фамилии
комментатор	коммент.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
конгресс	контр.	То же
конференция	конф.	При цифрах
кооперация	кооп.	
копейка	к.	
копия	коп.	
коробка	кор.	
корреспондент	кор.	При фамилии или при названии газеты (журнала)
краевой	краев.	Сокращается также в заголовке
Л		
лаборатория	лаб.	
Ленинград	Л.	В выходных данных
лист	л.	При цифрах и в примечаниях
литература	лит.	
литография	литогр.	
М		
македонский	макед.	
математический	мат.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
медицинский	мед.	То же
месяц	мес.	
механический	мех.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
микрокарта	мк.	
микрокопия	мкоп.	
микрофильм	мф.	
микрофиша	мфиша	
микрофотокопия	мфотокоп.	
министерство	м-во	Сокращается также и заголовке, если не является его первым словом
младший	мл.	Сокращается также в заголовке
монографии	моногр.	
Москва	М.	В выходных данных
Н		
надзаголовок	надзаг.	
название	назв.	
напечатанный	напеч.	
народный	нар.	
научный	науч.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
национальный	нац.	То же
начало	нач.	При цифрах
немецкий	нем.	
нидерландский	нидерл.	
Нижний Новгород	Н. Новгород	В выходных данных
новая серия	Н. С.	
номер	№	При цифрах
номограмма	номогр.	
норвежский	норв.	
нотопграфия	нотогр.	
ноябрь	нояб.	
О		
областной	обл.	Сокращается также в заголовке
область	обл.	То же
обложка	обл.	В примечаниях
обработка	обработ.	

общество	о-во	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
общий	общ.	
объединение	об-ние	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
объединенный	объед.	
оглавление	огл.	
около	ок.	
округ	окр.	При цифрах Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
окружной	окр.	То же
октябрь	окт.	
опубликованный	опубл.	
организации	орг.	
оригинал	ориг.	
основатель	осн.	
ответственный	отв.	
отдел	отд.	
отделение	отд-ние	
отпечатанный	отпеч.	
оттиск	отг.	
оформление	оформ.	
П		
пагинация	паг.	
патент	пат.	
педагогический	пед.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
перевод	пер.	
переводчик	пер.	При фамилии
переиздание	переизд.	
переложение	перелож.	
перепечатка	перепеч.	
переплет	пер.	
переработка	перераб	
персидский	перс.	
перфокарта	перфок.	
перфолента	перфол.	
печатный	печ.	
план	пл.	
подготовка	подгот.	
подзаголовков	подзаг.	
подобрал	подобр.	
полный	полн.	
популярный	попул.	
портрет	портр.	
посвящение	посвящ.	
поселок	пос.	При названии
послесловие	послесл.	
предисловие	предисл.	
предметный	предм.	
председатель	пред.	При названии учреждения
прекращен	прекр.	
препринт	препр.	
приложение	прил.	
примечание	примеч.	
приплетено	припл.	
продолжение	продолж.	
производственный	произв.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
производство	пр-во	
промышленность	пром-сть	

промышленный	пром.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
профессиональный	проф.	То же
профессор	проф.	При фамилии или названии учреждения
псевдоним	псевд.	
публикация	публ.	
Р		
раздел	разд.	При цифрах и в примечаниях
разработка	разраб.	
район	р-н	Сокращается также в заголовке
районный	район.	То же
расширенный	расш.	
регистр	рег.	
редактор	ред.	
редакционная коллегия,	редкол.	
редколлегия		
редакция	ред.	
резюме	рез.	
рекомендательный	рек.	
репринт	репр.	
репрография	репрогр.	
репродукция	рспрод.	
республика	респ.	
ретроспективный	ретросп.	
реферат	реф.	
реферативный журнал	РЖ	
референт	реф.	При фамилии
рецензия	рец.	
рисунок	рис.	
Ростов-на-Дону	Ростов н/Д	
ротапринт	ротапр.	При цифрах
рубль	р.	
руководитель	рук.	
руководство	рук.	
рукопись	рукоп.	
румынский	рум.	
С		
Санкт-Петербург	СПб.	В выходных данных
санкт-петербургский	с.-петерб.	
сборник	сб.	
свыше		
северный	св. сев.	При цифрах
сельскохозяйственный	с.-х.	Сократится также в заголовке, если не является его первым словом
сентябрь	сент.	
серия	сер.	
сессия	сес.	
симпозиум	симп.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
систематический	сист.	
следующий	след.	
словарь	слов.	
служебный	служ.	
смотри	см.	
собрание	собр.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
совещание	совещ.	
содержание	содерж.	
соискание	соиск.	
сокращение	сокр.	

сообщение	сообщ.	
составление	сост.	
составитель	сост.	
сочинение	соч.	
спецификация	специф.	
справочник	справ.	
станция	ст-ца	При названии
станция	ст.	При названии
старший	ст.	Сокращается также в заголовке
статистический	стат.	
статья	ст.	
стенограмма	стеногр.	
степень	степ.	
стереотипный	стер.	
столбец	стб.	При цифрах и в примечаниях
страница	с.	То же
строительный	строит.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
строительство	стр-во	
Т		
таблица	табл.	
талжикский	тадж.	
тезисы	тез.	
тетрадь	тетр.	
типография	тип.	
титульный лист	тит.л.	
том	т.	При цифрах и в примечаниях
транспорт	трансп	
труды	тр.	
турецкий	тур.	
У		
узбекский	узб.	
указатель	указ.	
украинский университет	укр. ун-т	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
университетский управление	унив. упр.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
утверждение	утв.	
утренний	утр.	При обозначении выпуска газеты
учебник	учеб.	
Ф		
фабрика	ф-ка	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
факсимиле	факс.	
факультет	фак.	
февраль	февр.	
физический	физ.	Сокращается также и заголовке, если не является его первым словом
филиал	фил.	
философский	филос.	
фильмография	фильмогр.	
фламандский	флам.	
фонограмма	фоногр.	
фотограф	фот.	
фотография	фот.	При фамилии
фотокопия	фотокоп.	
фрагмент	фрагм.	
французский	фр.	
фронтиспис	фронт.	
футляр	футл.	

Х химический	хим.	Сокращается также в заголовке, если не является его первым словом
хозяйственный хозяйство художник	хоз. хоз-во худож.	
Ц цветной цена	цв. ц.	При фамилии
Ч часть чертеж член	ч. черт. чл.	При цифрах
Ш школа шмуцтитул	шк. шмуцтит.	При фамилии или названии учреждения
Э экземпляр энциклопедия	экз. энцикл.	
эстонский	эст.	
Я язык январь японский	яз. январь. яп.	

ДЕРЖАВНИЙ СТАНДАРТ УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІЯ ТА ДОКУМЕНТАЦІЯ

СКОРОЧЕННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ**Загальні вимоги та правила**

ИНФОРМАЦИЯ И ДОКУМЕНТАЦИЯ

СОКРАЩЕНИЕ СЛОВ В УКРАИНСКОМ ЯЗЫКЕ В БИБЛИОГРАФИЧЕСКОМ ОПИСАНИИ**Общие требования и правила**

INFORMATION AND DOCUMENTATION

ABBREVIATION OF WORDS IN THE UKRAINIAN LANGUAGE IN BIBLIOGRAPHIC DESCRIPTION

General requirements and rules

Чинний від 1998-07-01

1 ГАЛУЗЬ ВИКОРИСТАННЯ

Цей стандарт встановлює загальні вимоги та правила скорочень слів в українській мові, особливі випадки скорочень, що найчастіше трапляються у бібліографічному описі, та умови їх застосування.

Вимоги стандарту є обов'язковими для видавців, бібліотек, Книжкової палати України, органів науково-технічної інформації, поліграфічних підприємств та організацій, які складають або використовують бібліографічні описи різних видів документів, незалежно від носіїв інформації.

Він може бути також рекомендований для установ та організацій будь-якої сфери діяльності.

Допускається застосовувати специфічні скорочення, що не передбачені цим стандартом, чи коротші варіанти скорочень слів, чи аббревіатури назв періодичних і продовжуваних видань в аналітичному описі та аббревіатури назв міжнародних організацій у разі наявності у виданні їх розшифрування.

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті наведено посилання на такі стандарти:

ГОСТ 7.1 — 84 Система стандартів по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления. ДСТУ 3018 — 95 Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення.

3 ВИЗНАЧЕННЯ

У цьому стандарті подано терміни, які встановлені ДСТУ 3018, та терміни, які використовуються в такому значенні:

Аналітичний бібліографічний опис — бібліографічний опис складової частини документа.

Бібліографічний опис — сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за встановленими правилами і призначених для його ідентифікації та загальної характеристики.

Заголовок бібліографічного опису — елемент бібліографічного опису, який містить ім'я індивідуального автора чи найменування колективного автора, чи позначення виду документа, чи уніфіковану назву.

Ініціальна аббревіація — спосіб творення слів з початкових букв та звуків.

Область бібліографічного опису — структурна одиниця бібліографічного опису, яка містить один або декілька функціонально або змістовно однорідних елементів бібліографічного опису.

Стягування — скорочування слова вибіркоким пропусканням приголосних та голосних літер.

Відсікання — скорочування слова відкиданням двох або більше літер в кінці слова.

4 ПРАВИЛА СКОРОЧЕНЬ СЛІВ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ

4.1 Скороченню підлягають різні частини мови. Одне й те саме скорочення застосовується для всіх граматичних форм одного й того самого слова, незалежно від роду, числа, відмінка й часу.

Список особливих випадків скорочень слів наведено в додатку А. Допускається використовувати загальноприйняті скорочення, які не наведені в додатку А.

Приклад

до нашої ери — до н. е.
сантиметр — см
науково-дослідний інститут — НДІ
науково-технічна інформація — НТІ

Неприпустиме одне скорочення для двох різних за значенням слів.

4.2 Під час скорочень слів застосовують відсікання, стягування чи поєднання цих прийомів. Під час скорочення повинно залишатися не менше ніж дві літери, незалежно від прийому, який використовується. Під час стягування крапка не ставиться, під час відсікання крапка ставиться.

Приклад

адміністрація — адмін.
гривня — грн
магнітна фонограма на касеті — мф/кас.

Скорочення слова до однієї початкової літери допускається тільки для загальноприйнятих скорочень та окремих слів, приведених у додатку А.

Приклад

рік (роки) — р. (рр).
карта — к.
сторінка — с.

4.3 Іменники та інші частини мови, крім прикметників і дієприкметників, скорочують лише за наявності їх у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А).

Приклад

бібліотека — б-ка
видавництво — вид-во
включно — включ.
опублікував — опубл.

Під час скорочення іменників урахуються відмінкові закінчення однини або множини.

Приклад

інститут — ін-т
інститути - ін-ти
університет — ун-т
університети — ун-ти

4.4 Прикметники і дієприкметники, що закінчуються на:

- авський	- ельний	- иський	- ічний
- адський	- ельський	- ицький	- кий
- ажний	- ений	- ичий	- ний
- азський	- енний	- ичний	- ній
- айський	- енський	- іальний	- ований
- альний	- ентальний	- івний	- овий
- альський	- енький	- івський	- овський
- аний	- ерський	- ійний	- одський
- анський	- еський	- ійський	- ольський
- арський	- ецький	- ільний	- орський
- ативний	- євий	- ільський	- ський
- атський	- ивний	- інський	- уальний
- ацький	- инський	- ірський	- чий
- евий	- ирський	- істий	- яний
- ейський	- истий	- ічий	- янський

скорочують відсіканням цієї частини слова.

4.4.1 Прикметники, що закінчуються на - графічний, - логічний, - номічний, - навчий, скорочують відсіканням частини слова — - афічний, - огічний, - омічний, - авчий.

Приклад

географічний — геогр.
філологічний — філол.
астрономічний — астрон.
краєзнавчий — краєзн.

4.4.2 Прикметники, утворені від власних імен, скорочують відсіканням частини — ський.

Приклад

франківський — франків.
шевченківський — шевченків.

4.4.3 Під час скорочення прикметників, утворених від географічних назв і назв народів, як в етнографічному, так і в адміністративному значенні, зберігають найповнішу для розуміння форму скорочення.

Приклад

грузинський народ — грузин. народ
ніжинський інститут — ніжин. ін-т
бориспільський край — бориспіль. край
Бориспільський район — Бориспіль. р-н
Луганська область — Луган. обл.

Якщо назви району і області збігаються, то вони скорочуються ідентично.

Приклад

Харківська область — Харк. обл.
Харківський район — Харк. р-н
Миколаївська область — Миколаїв. обл.
Миколаївський район — Миколаїв. р-н

4.5 Якщо відсіченій частині слова передують літера «й» або голосна, то під час скорочення слова зберігають наступну за нею приголосну.

Приклад

олійний — олійн.
калійний — калійн.
червоний — червон.

4.6 Якщо скороченню підлягає тільки одна літера, то слово не скорочують.

Приклад

вчений — вчен., але вчена — не скорочують
вищий — вищ., але вища — не скорочують
міський — міськ., але міська — не скорочують

4.7 Якщо відсіченій частині слова передують апостроф, то під час скорочення слова зберігають наступну за ним голосну і приголосну літери.

Приклад

торф'яний — торф'ян.
слов'янський — слов'ян.

4.8 Якщо відсіченій частині слова передують літери «ь», то скорочувати слово слід на приголосну, що стоїть перед нею.

Приклад

гуцульський — гуцул.
грецький — грец.
сільський — сіл.

4.9 Якщо відсіченій частині слова передують подвоєна приголосна літера, то під час скорочення слова зберігають одну з приголосних.

Приклад

іменний — імен.
осінній — осін.
щоденний — щоден.

4.10 Якщо слово може скорочуватися відсіканням різної кількості літер, то відсікають максимальну кількість.

Приклад

фундаментальний — фундам. (а не фундаментал., фундамент.) експериментальний — експерим. (а не експериментал., експеримент.)

Якщо під час максимального скорочення затемнюється значення слова, то слід вживати повнішу форму скорочення.

Приклад

комічний — коміч.
континентальний — континент.
графічний — графіч.

4.11 У складних іменниках, що пишуться через дефіс, відсікають кожен складову частину або одну з них, якщо ці іменники наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А).

Приклад

словник-довідник — слов.-довід.
школа-інтернат — шк.-інтернат
книжка-картинка — кн.-картинка

4.12 У словосполученні скорочують кожне слово.

Приклад

допоміжна картка — допом. карт.
роздільна пагінація — розд. паг.

В окремих усталених словосполученнях, наведених у додатку А, слова скорочують тільки в складі даного словосполучення.

Приклад

титульний аркуш — тит. арк.
вихідні дані — вих. дан.
без року — б. р.

4.13 У географічних назвах, що пишуться через дефіс, відсікають другу складову частину, якщо вона має закінчення — ський.

Приклад

місто Кам'янець-Подільський — м. Кам'янець-Поділ.
місто Корсунь-Шевченківський — м. Корсунь-Шевченків.

Примітка. Географічні назви, що є складними іменниками та пишуться через дефіс, не підлягають скороченню, наприклад: Івано-Франківськ, Михайло-Олександрівка.

4.14 У складних прикметниках, що пишуться через дефіс, відсікають кожну складову частину або одну з них відповідно до загальних правил скорочення.

Приклад

фізико-математичний — фіз.-мат.
хіміко-технологічний — хім.-технол.
греко-католицький — греко-католиц.

4.14.1 У складних прикметниках, що пишуться разом, відсікають другу частину слова відповідно до загальних правил.

Приклад

агролісомеліоративний — агролісомеліор.
лісогосподарський — лісогосп.
кримськотатарський — кримськотатар.

4.14.2 Однокорінні прикметники і дієприкметники, що відрізняються лише префіксами, скорочують однаково.

Приклад

карпатський — карпат.
закарпатський — закарпат.
прикарпатський — прикарпат.

4.14.3 У складних словах, які пишуться разом, скорочують або першу, або останню частину слова чи залишають перші літери слів, які утворюють складне слово.

Приклад

мікрофіша — мфіша
діафільм — дф
відеофонограма — відеофоногр.

4.14.4 Відсікати слово до однієї початкової літери звичайно не прийнято, крім слів, що наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А),

Приклад

науково-дослідний — н.-д.
вік — в.
Київ — К.

Ініціальна абревіація записується початковими літерами без крапок.

Приклад

мале підприємство — МП
творче об'єднання — ТО
Велика Вітчизняна війна — ВВВ

Дозволяється використовувати деякі усталені скорочення, форма яких відображає сформовану практику їх застосування.

Приклад

місто — м.

сільськогосподарський — с.-г.

4.14.5 Якщо слово є єдиним членом речення (у відомостях, що відносяться до назви), його не відсікають.

Приклад

Українська мова: Підручник — а не Українська мова: Підруч. Лікарські рослини: Словник-довідник — а не Лікарські рослини: Слов.-довід.;

але Українська мова: Підручник для 1-го класу—Українська мова: Підруч. для 1-го кл. Лікарські рослини: Словник-довідник лікаря — Лікарські рослини: Слов.-довід, лікаря.

5 ПРАВИЛА ВЖИВАННЯ СКОРОЧЕНЬ СЛІВ У БІБЛІОГРАФІЧНОМУ ОПИСІ

5.1 Скорочення слів застосовують у всіх областях бібліографічного опису, крім основної та паралельної назв, з урахуванням наведених правил.

5.2 Скорочення слів не допускається, якщо можливе різне розуміння тексту бібліографічного опису.

5.3 Слова, що визначають форму участі осіб у підготовці видання, не скорочують, якщо можливе різне розуміння тексту бібліографічного опису.

Приклад

Білий цвіт на калині: Пісенник (Упорядник Г. О. Ніколаєва, а не ... Упоряд. Г. О. Ніколаєва (бо можливо, це упорядкування Г. О. Ніколаєва).

5.4 У заголовку бібліографічного опису (колективний автор) вживають лише ті скорочення слів, які наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А) з приміткою: «Скорочуються також у заголовку опису».

Приклад

науково-дослідний інститут педагогіки — НДІ педагогіки

Професійна спілка машинобудівників та приладобудівників України — Профспілка машинобудівників та приладобудівників України.

У заголовку бібліографічного опису вживають також скорочення слів, наведені у списку особливих випадків скорочень слів (додаток А) з приміткою: «Скорочується також у заголовку. опису, якщо не є першим словом заголовка».

Приклад

Державний архів Харківської області — Державний архів Харківської обл.

Івано-Франківська кондитерська фабрика — Івано-Франківська кондитерська ф-ка.

Назву країни (республіки, області), яка подається перед найменуванням колективу у заголовку бібліографічного опису, не скорочують.

Приклад

Україна. Міністерство юстиції — Україна. М-во юстиції.

Запорізька область. Державна автомобільна інспекція — Запорізька обл. Держ. автомобільна інспекція.

5.5 В аналітичному бібліографічному описі застосовують скорочення назв періодичних і продовжуваних видань, які подаються в області (зоні) відомостей про видання.

5.6 Правила вживання скорочень слів та словосполучень у кожному елементі бібліографічного опису встановлені згідно з ГОСТ 7.1 та чинним зведенням правил складання бібліографічного опису.

5.7 Не допускається скорочення слів в основному та паралельному заголовках. Скорочення слів у заголовку, яке наводять у відомостях про документ, у якому вміщена складова частина, виконується відповідно до правил складання аналітичного бібліографічного опису.

ДОДАТОК А (обов'язковий)

Особливі випадки скорочень слів, що часто трапляються у бібліографічному описі

Слово (словосполучення)	Скорочення	Умова застосування
	А	
абетка	абет.	
абонентська скринька	а/с	
автобіографія	автобіогр.	
автоматизована система керування	АСК	
автомобільний	автомоб.	
автор	авт.	

автореферат	автореф.	
авторське свідоцтво	а. с.	
авторський аркуш	авт. арк.	
аграрний	аграр.	
агрономічний	агр.	
агропромисловий комплекс	АПК	
адаптація	адапт.	
адміністративний	адм.	
адміністрація	адмін.	
академік	акад.	При прізвищі
академія	акад.	
акомпанемент	акомп.	
акціонерне товариство	АТ	
алфавіт	алф.	
альбом	альб.	
альманах	альм.	
американський	амер.	
аналітичний	аналіт.	
англійський	англ.	
анотація	анот.	
антологія	антол.	
аркуш	арк.	При цифрах і в області приміток
артист	арт.	При прізвищі
археологія	археол.	
архів	арх.	
архітектура	архіт.	
асистент	асист.	При прізвищі
асоціація	асоц.	
аспірант	асп.	При прізвищі
атлас	атл.	
атомна електрична станція	АЕС	
Б		
без видавництва	б. в.	
без даних	б. д.	
без масштабу	б. м-бу	
без місця	б. м.	
без року	б. р.	
без тиражу	б. т.	
без титульного аркуша	б. тит. арк.	В області приміток
без ціни	б. ц.	
безкоштовно (безплатно)	безкошт. (безпл.)	
березень	берез.	
біблійний	біблійн.	
бібліографія	бібліогр.	
бібліографознавство	бібліографозн.	
бібліологія	бібліол.	
бібліотека	б-ка	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
бібліотечка	б-чка	
бібліотечний	бібл.	
бібліотечно-бібліографічна		
класифікація	ББК	
біобібліографія	біобібліогр.	
біографія	біогр.	
болгарський	болг.	
брошура	брош.	
будинок	б.	При цифрах
будівельний	буд.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
будівний	будів.	

будівництво	буд-во	При назві	
бульвар	б-р		
бухгалтерський	бух.		
бюджетний	бюдж.		
бюлетень	бюл.		
В			
введення (уведення)	введ. (увед.)		
вводиться (уводиться)	ввод. (увод.)		
вдосконалення (удосконалення)	вдоскон. (удоскон.)		
Велика Вітчизняна війна	ВВВ		
вересень	верес.		
ветеринарний	вет.		
вивчення	вивч.		
видавець	вид.		
видавництво	вид-во		
видавничий відділ	вид. від.	При прізвищі Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка В області вихідних даних	
видання	вид.		
викладач	викл.		
виконавець	викон.		
виконавчий комітет	виконком		
виконання	викон.		
виконуючий обов'язки	в. о.		
використання	використ.		
виникнення	виникн.		
виправлення	випр.		
випуск	вип.		
випускні дані	вип. дан.		
виробництво	вир-во		
виробниче об'єднання	ВО		
виробничий	вироб.		При прізвищі або назві установи При прізвищі
виставка	вист.		
вихідні дані	вих. дан.		
вищий	вищ.		
відбиток	відб.		
відділ	від.		
відділення	від-ня		
відеофонограма	відеофоногр.		
відкриття	відкр.		
відомості	відом.		
відповідальний	відп.		
відредаговано	відред.		
відродження	відродж.		
відсоток (процент)	%		
вік	в.	При назві посади	
вінницький	вінниц.		
віршований	віршов.		
вісник	вісн.		
вітчизняний	вітчизн.		
вкладений аркуш	вкл. арк.		
включаючи (включно)	включ.		
внутрішній	внутр.		
водосховище	вдсх		
волинський	волин.		
впровадження (впровадження)	впровадж.		
вчений	вчен.		
вугільний	вугіл.		
вулиця	вул.		
Г			
газета	газ.	При назві	
		Скорочується у заголовку опису, якщо не є	

генеральний	ген.	першим словом заголовка
генетичний	генет.	
геодезія	геодез.	
геологорозвідувальний	геологорозв.	
гірничий	гірн.	
гірничорядувальний	гірничорят.	
гірський	гір.	
глава	гл.	При цифрах
глобальний	глобал.	
година	год	При цифрах
голландський	голланд.	
головний	голов.	
голографія	гологр.	
господарство	госп-во	
господарський	госп.	
господарчий	господарч.	
гравюра	грав.	
грам	г	При цифрах
гривня	грн	При цифрах
громадський	громад.	
грудень	груд.	
гуманітарний	гуманіт.	
	Д	
декоративний	декор.	
демократія	демокр.	
депозитарій	депоз.	
депонований	депон.	
депутат	деп.	При прізвищі
державна адміністрація	держадмін.	
державний	держ.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка В області приміток
дефектний	деф.	
дивись	див.	
дипломатичний	дип.	
директор	дир.	При прізвищі
диригент	дириг.	При прізвищі
дисертація	дис.	
дитячий	дит.	
діаграма	діагр.	
діапозитив	діапоз.	В області кількісної характеристики
діафільм	дф	
дійсний член	д. чл.	При прізвищі
діяльність	діяльн.	
Дніпропетровськ	Д.	В області вихідних даних
дніпропетровський	дніпропетр.	
добровільне товариство	добр. т-во	
довідково-інформаційний фонд	ДФ	
довідник	довід.	
додаток	дод.	
додрукування	додрук.	
доктор	д-р	У назві вченого ступеня
документ	док.	
документальний	докум.	
донецький	донец.	
доопрацьований	доопрац.	
доповідь	доп.	
доповнення	допов.	
допоміжний	допом.	
дорожній	дор.	
доручення	доруч.	

дослідження дослідний	дослідж. дослід.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка При прізвищі або назві установи
доцент драматичний друкарня духовний	доц. драм. друк. духовн.	
	Е	
екологія економічний	екол. екон.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
експериментальний	експерим.	
електроніка електронна обчислювальна машина електронна цифрова обчислювальна машина енергетичний	електрон. ЕОМ ЕЦОМ	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
енциклопедія	енерг. енцикл.	
	Є	
єврейський європейський	євр. європ.	Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка При прізвищі
житомирський жовтень журнал	житомир. жовт. журн.	
журналіст	ж-ст	
	З	
забезпечення завідувач (завідуючий) завод	забезп. зав. з-д	При назві установи або посади Скорочується у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
загальний заготовчий закарпатський закінчення заклад залізниця замовлення записки запорізький зареєстрований засідання заслужений засновник застосування заступник затверджений (затверджено) зауваження західний збірник (збірка) здобуття зібрання земельний землеробство землеробський зображення зрошувальний	заг. загот. закарпат. закінч. закл. з-ця зам. зап. запоріз. зареєстр. засід. засл. засн. застосув. заст. затв. заув. зах. зб. здоб. зібр. земел. земл-во землероб. зобр. зрошувал.	
		У значенні: «Друкарський термін». У значенні: «Наукові роботи»
		При назві посади

зрошуваний	зрошув.	
і так далі	і т. д.	
і таке інше	і т. ін.	
із (зі) змінами	із (зі) змін.	
Івано-Франківський	івано-франків.	
ілюстратор	іл.	При прізвищі
ілюстрація	ілюстр.	Скорочується також у заголовку опису
імені	ім.	
інвентарний	інв.	
індекс	інд.	
індивідуальний	індивід.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
інженерний	інж.	
іноземний	інозем.	
інспектор	інсп.	При прізвищі
інспекція	інспек.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
інститут	ін-т	
інструктивний	інструкт.	
інструкція	інстр.	
інструмент	інструм.	
інтеграція	інтегр.	
інтенсивний	інтенс.	
інтернаціональний	інтерн.	
інфляція	інфл.	
інформатика	інф-ка	
інформаційне агентство	ІА	
інформаційний	інформ.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
інформаційно-обчислювальний центр	ІОЦ	
інформаційно-пошукова мова	ІПМ	
інформаційно-пошукова система	ІПС	
інформаційно-рекламне агентство	ІРА	
іспанський	ісп.	
історичний	іст.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
історіографія	історіогр.	
італійський	італ.	
	К	
кабінет	каб.	
кандидат	канд.	
карбованець	крб	При цифрах
карпатський	карпат.	
карта	к.	При цифрах
картка (карточка)	карт.	
картографія	картогр.	
картографування	картограф.	
каталог	кат.	
кафедра	каф.	
квартал	кв.	При цифрах
квітень	квіт.	
керівник	кер.	
Київ	К.	В області вихідних даних
кібернетичний	кіберн.	
кількість	к-сть	
кінематографія	кінематогр.	
кінофільм	кф	

кіровоградський	кіровогр.	
клас	кл.	
класифікація	класиф.	
класичний	класич.	
клініко-експериментальний	клін.-експерим.	
клінічний	клініч.	
книга (книжка, книжечка)	кн.	
книгознавство	книгозн.	
коефіцієнт	коеф.	
колектив авторів	кол. авт.	
колективне сільськогосподарське підприємство	КСП	
колоніальний	колоніал.	
коментар	комент.	
комерція	комерц.	
комісія	коміс.	
комітет	ком.	
комічний	коміч.	
компенсація	компенс.	
комплект	к-т	
композитор	комп.	
композиція	композ.	
комп'ютер	комп'ют.	
комп'ютерний набір	комп'ют. наб.	
конгрес	конгр.	
конструкторське бюро	КБ	
конференція	конф.	
концепція	концеп.	
кооперація	кооп.	
копійка	к.	
копія	коп.	
кореспондент	кор.	
корпорація	корпор.	
космічний	косм.	
креслення	кресл.	
кримінальний	кримін.	
кримський	крим.	
кримськотатарський	кримськотатар.	
критичний	критич.	
ксерокопія	ксерокоп.	
культурний	культ.	
	Л	
лабораторія	лаб.	
латинський	латин.	
лексичний	лекс.	
липень	лип.	
листопад	листоп.	
лібретто	лібр.	
лікарський	лікар.	
лікувальний	лікув.	
лінгвістичний	лінгв.	
ліричний	лірич.	
література	л-ра	
літературний	літ.	
літографія	літогр.	
луганський	луган.	
луцький	луц.	
лютий	лют.	
		Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Те саме
		При прізвищі
		Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Скорочується також у заголовку опису Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
		При цифрах

Львів	Л.	В області вихідних даних
львівський	львів.	
	М	
магістральний	магістрал.	
магнітна фонограма на касеті	мф/кас.	
магнітна фонограма на катушці	мф/кат.	
максимальний	макс.	
мале підприємство	МП	
малюнок (рисунок)	мал. (рис.)	
масштаб	м-б	
математичний	мат.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
матеріальний	матер.	
машинобудування	машинобуд.	
медичний	мед.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
меліоративний	меліор.	
меморіальний	мемор.	
менеджмент	менедж.	
металорізальний	металоріз.	
методичний	метод.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
механізований	механіз.	
механічний	мех.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
миколаївський	миколаїв.	
мистецтво	мистец.	
мистецтвознавство	мистецтвознав.	
міжвідомчий	міжвід.	
міжнародний	міжнар.	
мікрокарта	мкарта	
мікрокопія	мкоп.	
мікрофільм	мф	
мікрофіша	мфіша	
мікрофотокопія	мфотокоп.	
мільйон	млн	
мільярд	млрд	
мінеральний	мінер.	
мінімальний	мін.	
міністерство	м-во	
місто	м.	Скорочується також у заголовку опису При назві
міська державна адміністрація	міськдержадмін.	
міська рада	міськрада	
міський	міськ.	Скорочується також у заголовку опису
місяць	міс.	
місячний	місяч.	
мовознавство	мовознав.	
молодший	мол.	
монографія	моногр.	
моральний	морал.	
Москва	М.	В області вихідних даних
музичний	муз.	
	Н	
набережна	наб.	При назві
набір діапозитивів	наб. діапоз.	
навчальний	навч.	
надзаголовок	надзаг.	
надзвичайний	надзв.	
наприклад	напр.	
народження	народж.	
народний	нар.	

народознавство	народознав.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Те саме
наступний	наст.	
науковий	наук.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка Те саме
науково-дослідний	н.-д.	
науково-дослідний і проектно-технологічний інститут	НДПТІ	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
національний	нац.	
німецький	нім.	Умовна позначка при цифрах Те саме
номер	№	
номер порядковий	№ пор.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
нормативний	нормат.	
О		
об'єднання	об-ня	Скорочується також у заголовку опису
обкладинка	обкл.	
обладнання	обладн.	Скорочується також у заголовку опису
обласна державна адміністрація	облдержадмін.	
обласна рада	облрада	Скорочується також у заголовку опису
область	обл.	
обліково-видавничий аркуш	обл.-вид. арк.	Скорочується також у заголовку опису
образотворчий	образотв.	
обробка	оброб.	Скорочується також у заголовку опису
обслуговування	обслуг.	
обчислювальний	обчисл.	Скорочується також у заголовку опису
обчислювальний центр	ОЦ	
оголошення	оголош.	Скорочується також у заголовку опису
Одеса	О.	
одеський	одес.	Скорочується також у заголовку опису
одиниця	од.	
озеро	оз.	Скорочується також у заголовку опису
окремий	окр.	
окремий аркуш	окр. арк.	Скорочується також у заголовку опису
оповідання	оповід.	
оправа	опр.	Скорочується також у заголовку опису
опрацював	опрац.	
опрацювання	опрацюв.	Скорочується також у заголовку опису
оптичний	оптич.	
опублікований	опублік.	Скорочується також у заголовку опису
опублікував	опубл.	
організація	орг.	Скорочується також у заголовку опису
оригінал	ориг.	
оркестр	орк.	Скорочується також у заголовку опису
оркестровка	оркестр.	
острів	о-в	Скорочується також у заголовку опису
офіційний	офіц.	
оформлення	оформ.	Скорочується також у заголовку опису
П		
пагінація	паг.	Скорочується також у заголовку опису
пан (пані)	п.	
параграф	§	Скорочується також у заголовку опису
парламентський	парлам.	
партитура	партит.	Скорочується також у заголовку опису
педагогічний	пед.	
перевидання	перевид.	Скорочується також у заголовку опису
переглянутий	перегл.	
передмова	передм.	Скорочується також у заголовку опису
переклад	пер.	
перекладач	пер.	Скорочується також у заголовку опису

переробка	перероб.	
перероблено	переробл.	
персональний	персон.	
перспективний	персп.	
перфокарта	пкарта	
перфострічка	пстрічка	
письменник	письм.	
південний	півд.	
північний	півн.	
під керівництвом	під керівн.	
підвищення	підвищ.	
підготовка	підготов.	
підготував	підгот.	
підзаголовок	підзаг.	
підписано до друку	підп. до друку	
підприємство	п-во	
підручник	підруч.	
планування	планув.	
пластичний	пластич.	
племінний	плем.	
площа	пл.	При назві
повідомлення	повідомл.	
поетичний	поетич.	
показчик (показник)	показч. (показн.)	
полемічний	полем.	
поліграфічний	полігр.	
політологія	політол.	
полтавський	полтав.	
помічник	пом.	
популярний	попул.	
портрет	портр.	
посібник	посіб.	
початковий	почат.	
поштова скринька	п/с	
пояснення	поясн.	
правління	правл.	
правознавство	правознав.	
практичний	практ.	Скорочується також у заголовку опису У значенні: «Наукові роботи»
праці	пр.	
предметний	предм.	
препринт	препр.	
приватизація	приватиз.	
пригодницький	пригод.	
приклад	прикл.	
прикладний	приклад.	
примірник	пр.	При цифрах
примітка	прим.	
природничий	природн.	
присвячується	присвяч.	
проблема	пробл.	
провулок	пров.	При назві
програма	прогр.	
програмування	програмув.	
продовження	продовж.	
продовольчий	прод.	
проектно-конструкторське бюро	ПКБ	Скорочується також у заголовку опису
проектування	проектув.	
промисловий	пром.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
промисловість	пром-сть	
пропозиція	пропоз.	

<p>проспект професійна спілка професійний</p> <p>професор професорсько-викладацький процент (відсоток) псевдонім публікація публіцистика публічний</p> <p>радіоелектроніка район районна державна адміністрація районна рада районний районний відділ внутрішніх справ раціоналізаторський раціональний редактор редакційна колегія (редколегія) редакційно-видавничий відділ редакція режисер резюме реклама рекомендаційний рекомендація релігійний репринт репродукція реставрація ретроспективний реферат реферативний журнал рецензія рисунок (малюнок) рівненський рік (роки) річка розвиток розв'язування розділ роздільна пагінація розповсюдження розробив розроблено розширений російський ротапринт рубрика рубрикатор рукописний румунський</p> <p>санітарний Санкт-Петербург сатиричний святий</p>	<p>просп. профспілка проф.</p> <p>проф. проф.-викл. % псевд. публ. публіц. публіч.</p> <p style="text-align: center;">Р</p> <p>радіоелектрон. р-н райдержадмін. райрада район. РВВС</p> <p>рац. раціон. ред. редкол. РВВ ред. реж. рез. рекл. реком. рек. реліг. репр. репрод. реставр. ретросп. реф. РЖ рец. рис. (мал.) рівнен. р. (рр.) р. розв. розв'яз. розд. розд. паг. розповсюдж. розроб. розробл. розшир. рос. ротапр. рубр. рубрик. рукоп. рум.</p> <p style="text-align: center;">С</p> <p>сан. С.Пб. сатир. св.</p>	<p>При назві Скорочується також у заголовку опису Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка При прізвищі</p> <p>Умовна позначка при цифрах</p> <p>Скорочується також у заголовку опису</p> <p>Скорочується також у заголовку опису</p> <p>При прізвищі</p> <p>При прізвищі</p> <p>При цифрах При назві</p> <p>У значенні: «Частина»</p> <p>В області вихідних даних</p>
---	---	---

секретар	секр.	При прізвищі
секунда	с	При цифрах
селище	с-ще	При назві
селище міського типу	сmt	Те саме
селищна рада	селищрада	
село	с.	При назві
селянський	селян.	
семінарський	семінар.	
сенсаційний	сенсац.	
серія	сер.	
серпень	серп.	
сесія	сес.	
симпозіум	смп.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
симфонічний	симф.	
система автоматизованого проектування	САПР	
систематичний	сист.	
сільська рада	сільрада	
сільськогосподарський	с.-г.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
		В області вихідних даних
Сімферополь	Сімф.	
січень	січ.	
скандинавський	сканд.	
складання	склад.	
скорочення	скор.	
словацький	словац.	
словенський	словен.	
словник	слов.	
слово	сл.	
слов'янський	слов'ян.	
службовий	служб.	
соціальний	соц.	
соціологія	соціол.	
спеціальність	спец.	
специфікація	специф.	
співавтор	співавт.	
співробітник	співроб.	
спільне підприємство	СП	
спорудження	спорудж.	
станція	ст.	При назві
старший	старш.	
статистичний	стат.	
стаття	ст.	
стереотипний	стер.	
стереофонічний	стереофон.	
століття (сторіччя)	ст.	При цифрах
сторінка	с.	Те саме
студент	студ.	
студентський	студент.	
сумський	сум.	
суспільний	суспіл.	
суспільство	сусп-во	
східний	сх.	
сценарій	сцен.	
	T	
та інші	та ін.	
таблиця	табл.	
татарський	татар.	
творче об'єднання	ТО	
творчий	творч.	

тезиси	тез.	
телеграфний	телегр.	
телефільм	тф	
теоретичний	теорет.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
		Те саме
територіальний	терит.	
термічний	терміч.	
Тернопіль	Т.	В області вихідних даних
тернопільський	терноп.	
технічний	техн.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
		Те саме
технологічний	технол.	
тиждень	тижд.	
тижневий	тиж.	В описі періодичних видань
тисяча	тис.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
титульний аркуш	тит. арк.	
товариство	т-во	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
товариство з обмеженою відповідальністю	ТОВ	
том (томи)	т.	При цифрах
торговельний	торг.	
травень	трав.	
тракторний	тракт.	
транскрипція	транскр.	
транслітерація	трансліт.	
транспорт	трансп.	
турецький	турец.	
У		
у тому числі (в тому числі)	у т. ч. (в т. ч.)	
уведення (введення)	увед. (введ.)	
уводиться (вводиться)	увод. (ввод.)	
угорський	угор.	
удосконалення (вдосконалення)	удоскон. (вдоскон.)	
укладач	уклад.	
укладено	уклад.	
українознавство	українознав.	
український	укр.	
умовний друкований аркуш	ум. друк. арк.	
універсальна десяткова класифікація	УДК	
університет	ун-т	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
університетський	унів.	
упорядкував	упоряд.	
упорядкування	упорядкув.	
упорядник	упоряд.	При прізвищі
управління	упр.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
уривок	урив.	
устаткування	устатк.	
учасник	учасн.	
училище	уч-ще	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
Ф		
фабрика	ф-ка	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
факсиміле	факс.	
факультативний	факульт.	
факультет	ф-т	

фантастика	фантаст.	
фармацевтичний	фармац.	
федерація	федер.	
фестиваль	фест.	
фізичний	фіз.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
філіал (філія)	філ.	
філологія	філол.	
філософія	філос.	
фільмографія	фільмогр.	
фільмокопія	фкоп.	
фінансовий	фін.	
фонограма	фоногр.	
формування	формув.	
фортепіано	ф-но	
фотографія	фотогр.	
фотокопія	фотокоп.	
фототипія	фототип.	
фрагмент	фрагм.	
французький	фр.	
футляр	футл.	
	Х	
Харків	Х.	В області вихідних даних
харківський	харк.	
хвилина	хв	При цифрах
херсонський	херсон.	
хімічний	хім.	Скорочується також у заголовку опису, якщо не є першим словом заголовка
Хмельницький	хмельниц.	
хорватський	хорв.	
хореографія	хореогр.	
хоровий	хор.	
християнський	християн.	
художник	худож.	При прізвищі
	Ц	
центральний комітет	ЦК	Скорочується також у заголовку опису
церковний	церк.	
цитований	цит.	
цифрова обчислювальна машина	ЦОМ	
ціна	ц.	При цифрах
	Ч	
часопис	часоп.	При цифрах
частина	ч.	Те саме
червень	черв.	
черкаський	черкас.	
чернівецький	чернів.	
чернігівський	черніг.	
чеський	чес.	
число	чис.	При цифрах
член-кореспондент	чл.-кор.	При прізвищі та назві установи
	Ш	
школа	шк.	
	Щ	
щодакдний (щодакдне)	щодакд.	В описі періодичних видань
щоденний (щоденно)	щоден.	
щоквартальний (щоквартально)	щокв.	В описі періодичних видань
щомісячний (щомісячно)	щомісяч.	
щорічний (щорічно)	щоріч.	
щотижневий (щотижневе)	щотиж.	
	Ю	

ювілейний	ювіл.	Я	
юнацький	юнац.		
японський	яп.		

УДК 001.4:025.3:006.354 01.140.20

Ключові слова: бібліографічний опис, скорочення, аналітичний опис, іменники, прикметники, дієприкметники, прислівники, список скорочень